תורה אור

מסורת הש״ס

מתני׳ יש טעונות שמן ולבונה, שמן ולא לבונה, לבונה ולא שמן, א] לא לבונה ולא שמן. ואלו טעונות שמן ולבונה: מנחת הסולת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מנחת עובד כוכבים ומנחת נשים ומנחת העומר. מנחת נסכים טעונה שמן ואין טעונה לבונה. לחם הפנים טעון לבונה ואין טעון שמן. שתי הלחם ומנחת חוטא ומנחת קנאות אין טעונין לא שמן ולא לבונה: **גמ׳** אמר רב פפא כל היכא דתנן עשר תנן, לאפוקי מדרבי שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קמ״ל דלא. ב] תנו רבנן ונתת עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן. ג] שיכול והלא דין הוא ומה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה טעונה שמן, לחם הפנים שטעון לבונה אינו דין שטעון שמן, ת״ל עליה. עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן. ושמת עליה לבונה עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה. שיכול והלא דין הוא ומה לחם הפנים שאינו טעון שמן טעון לבונה מנחת נסכים שטעונה שמן אינו דין שטעונה לבונה, תלמוד לומר עליה. עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה. מנחה לרבות מנחת שמיני ללבונה. היא להוציא שתי הלחם שלא יטענו לא שמן ולא לבונה. אמר מר עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן. איפכא עליה שמן ולא על מנחת כהנים שמן. מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי ד] שכן עשרון כלי חוץ וצורה הגשה ואישים ארבעה. לחם הפנים הוה ליה לרבויי שכן ציבורא חובה טמא דאכיל פיגולא בשבתא. מסתברא נפש. אמר מר עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה. איפכא עליה לבונה ולא על מנחת כהנים לבונה. מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שכן עשרון בלול בלוג מוגש בגלל עצם ארבעה. מנחת נסכים הוה ליה לרבויי שכן ציבורא חובה ואיתמי בשבתא. מסתברא נפש. מנחה לרבות מנחת שמיני ללבונה. ואימא להוציא. האי מאי אי אמרת בשלמא לרבות שפיר אלא אי אמרת להוציא למה לי, *שעה מדורות לא ילפינן. היא להוציא שתי הלחם שלא יטענו לא שמן ולא לבונה. ואימא להוציא מנחת כהנים. מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שכן עשרון כלי מצה ועצם הגשה ואישים ארבעה.

שתי

מתני׳ מנחת הסולת. ס] [א] המתנדב מנחה סתם מביא עשרון סלת ושמן ולבונה ובוללה וקומצה כמו שהיא חיה ובדידיה כתיב שמן ולבונה, בכל הנך אחריני לא כתיב לבונה אלא ממנחת סלת גמרינן דכתיב בה נפש ומשמע דכל מנחת יחיד טעונה שמן ולבונה כזו: **החלות והרקיקין.** האומר הרי עלי מנחת מאפה מביא חלות או רקיקין כדכתיב בויקרא ולהכי חשיב תרתי כיון דאי בעי חלות מייתי ואי בעי רקיקין מייתי: ו] **ומנחת נשים.** אשה שהתנדבה מנחה: **ומנחת העומר.** בה נמי כתיב שמן ולבונה כדכתיב (ויקרא ב) ואם תקריב מנחת בכורים וזו היא מנחת העומר, אבל מנחת נסכים לא בעיא לבונה כדמפרש בגמ׳: **גמ׳ כל היכא דתנן.** הך [ב] מנחות דמתניתין ז] (מנחות) עשר תנן כלומר כולן באות עשר עשר חלות כדאמרי׳ באלו מנחות (לקמן עו.): **לאפוקי מדרבי שמעון.** דאמר לקמן בהאי פירקין (דף ס.) האומר הרי עלי מנחת מאפה אם רצה יביא מחצה חלות מחצה רקיקין: **קמ״ל.** רב פפא דכל מנחות דמתניתין עשר (הוא) ניניהו דהך ח] וחלות עשר חלות, והך דרקיקין עשר רקיקין, והנך תרתי דומיא דאידך: ליתא [ג] כל היכא דתנן ס] עוד בבא אחרת דמתני׳ ובפ׳ אלו מנחות שהעו האי סידרי מנחות דמתניתין דידן שוה עשר תנן ממנחת הסלת עד מנחת העומר לאפוקי מדר׳ שמעון דאמר ס׳ לדידיה איכא י״א דבמנחת מאפה איכא ביה ג׳ מנחות אי בעי כוליה חלות, ואי בעי כוליה רקיקין, ואי בעי ה׳ חלות וה׳ רקיקין [ד] (א) י] ומתני׳ מדין שאר מנחותיה: **ונתת עליה שמן.** במנחת העומר קאי: **מה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה.** כדקתני לקמן עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה: **טעונה שמן.** כדכתיב (במדבר כח) בלולה בשמן כתית: **לרבות מנחת שמיני** יב] **ללבונה.** ההיא דכתיב ויהי ביום השמיני וגו׳ וכתיב ושור ואיל לשלמים לזבוח ומנחה בלולה בשמן: **ולא על מנחת כהנים שמן.** וה״ה נמי למנחת נשים יג] [ס] וגריס דכל הנך לא כתיב בהו שמן בהדיא וחד מינייהו נקט: **מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבויי.** בכל דיני מנחת העומר ולא לאידך שכן דומות יחד שתיהן באות עשרון כדכתיב (שמות כט) והעומר עשירית האיפה ושאר מנחות באות עשרון אבל לחם הפנים כתי׳ (ויקרא כד) שני עשרונים יהיה החלה וגו׳: **כלי.** כל המנחות טעונות כלי לגוש, בפרק שתי הלחם שאלו את רבי זו מנין כו׳ אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור: **חוץ.** כל המנחות עבודתן בחוץ אבל לחם הפנים סידורו [ו] בהיכל: יד] **וצורה.** כל נפסלו בלינה, דקדשי קדשים הם ואין נאכלות אלא ליום, אבל לחם הפנים עומד על השולחן משבת לשבת: **[הגשה].** כל המנחות טעונות הגשה, ולחם הפנים אין טעון הגשה כדתנן במתני׳ דהאי פירקין: **אישים.** כל המנחות יש מהן מנופן לאישים דמנחת העומר נקמצת כדמפרש באלו מנחות (לקמן דף עב) ומנחות כהנים כליל לאפוקי לחם הפנים דאין מנופן לאישים: **ציבור.** לחם הפנים ומנחת העומר קרבן ציבור הם ומנחת כהן יחיד הוא טו]: **בטומאה.** העומר ושתי הלחם ולחם הפנים חובה ודוחות טומאה בפרק כיצד צולין בפסחים (דף עז:) ה׳ דברים באים בטומאה ואין נאכלין בטומאה העומר ושתי הלחם ולחם הפנים כו׳, אבל קרבן יחיד לא דחי טומאה: **דאכיל.** שירי עומר נאכלין לכהנים וכן לחם הפנים אבל מנחת כהנים כולה כליל: **פיגולא.** בשירי עומר נוהג פיגול שהרי קומץ טז] מתירן ובלחם הפנים נוהג פיגול דבזיכין מתירין אותו וקיימא לן במסכת יומא בפרק הוציאו לו (דף ס.) כל דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח נוהג בו פיגול אבל מנחת כהנים כולה כליל ואין לה מתירין ואין פיגול נוהג בה: **בשבתא.** דעומר קרב אפילו בשבת כדאמר בפ׳ רבי ישמעאל (לקמן דף סג:) ולחם הפנים סידורו בשבת: **מסתברא.** יז] [ז] מנחת כהנים [ס״ל לרבויי. מפני שבמנחה כתיב נפש למדנו] דכל מנחת יחיד טעונה שמן: [בלול]. *)מנחת כהנים בלול: **בלוג.** בכל המנחות סגי בחד לוג [לעשרון] ומנחת נסכים יח] **)יש ג׳ [לוגין] לעשרון: **מוגש.** עומר ושאר מנחות טעונות הגשה ולא מנחת נסכים כדמפרש במתני׳: **בגלל עצם.** עומר ומנחת כהנים באות בגלל עצמן ומנחת נסכים באה בגלל זבח: מנחת נסכים ציבור היא שהרי באה עם התמידין ועומר נמי ציבור ושתיהן חובה ודוחות שבת וטומאה: **מסתברא נפש.** במנחת סלת כתיב נפש וכתיב לבונה ומהתם גמרינן לכל מנחת יחיד שטעונה לבונה: **אי אמרת בשלמא לרבות שפיר.** דסד״א שעה מדורות לא ילפינן קמ״ל:

*) [צ״ל מנחת נסכים עשרון בלול בלוג]

**) [דסיום רביעית ההין]

ונתת עליה שמן. האי קרא במנחת העומר כתיב ואיצטריך למעוטי לחם הפנים משמע דלא איירי בק״ו ממנחת נסכים שאינה טעונה לבונה טעונה שמן והא נפקא דאינה טעונה לבונה לא ידעינן אלא מסיפיה דקרא דדריש עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה דלא ניהדר וניליף בק״ו מלחם הפנים שאין טעון שמן כדממעטינן מרישיה דקרא וטעון לבונה ואין צריך כאן לומר דלא ניכתוב עליה למעוטי לא בשמן ולא בלבונה ונימא חד וחד מיקום בדוכתיה כי ההיא דפ״ב דזבחים (דף יא) דלא דמי דהכא בלא ק״ו נמי הוו גמירי מהדדי או משאר מנחות או מדאיקרו מנחה תדע דהא אהאי ק״ו דהכא איכא פירכי טובא: **היא** להוציא שתי הלחם. איצטריך למעוטי משום דאיקרו מנחה כדכתיב (ויקרא כג) מנחה חדשה: **ואימא** עליה שמן ולא על מנחת כהנים שמן. פי׳ בקונטרס והוא הדין למנחת נשים [ח] וגריס ונראה דלא בעי לאקשויי מהנהו משום דדמו טפי לכל המנחות הכתובות שם דבעו שמן אבל מנחת כהנים לא דמיא להו דכליל: **כלי.** פי׳ בקונטרס כל המנחות בעו כלי לגוש בפרק שתי הלחם (לקמן דף צ.) שאלו לרבי [ט] מנין כו׳ אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור וקשה אי מדת יבש נתקדשה לחם הפנים נמי בעי כלי כדמוכח לעיל (דף ח.) דמרבי לחם הפנים לחימוץ ואי מדת יבש לא נתקדשה תרוייהו לא בעו כלי ואי משום השמן בעו כלי אם כן לחם הפנים נמי הא בעי למימר שיהא טעון שמן בלישה כמנחה ונראה לפרש דכלי היינו דלענין כלי שוו אהדדי מנחת העומר ומנחת נסכים אבל לחם הפנים בעי שולחן ובזיכין ללבונה ומיהו גבי לבונה דבסמוך לא יתכן לומר כן: **פיגול** בשבת. אין זה כרבנן דאמר בפ״ק (לעיל ה:) דאין מחשבה פוסל אלא במי שראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר ואע״ג דהתם איירי במחשבה שלא לשמו ה״ה במחשבת פיגול מייתי לה בפ״ב דזבחים (דף כג:):

כי

מנחת הסולת שקומצה כשהיא סולת: חלות ורקיקין. והיינו מנחת מאפה: אמר רב פפא כל היכא דתנן כל הני ה׳ מנחות עשר עביד בכל הדאורייתא לאפוקי מדר׳ שמעון דאמר האומר הרי עלי מנחת מאפה יביא ה׳ (ומחצה) חלות ה׳ (ומחצה) רקיקין קמ״ל דלא. דאין חלות פחות מעשר ולא רקיקין פחות מעשר ואי בעי מביא עשר חלות ואי בעי מביא עשר רקיקין ר״א אח׳ חלות וה׳ רקיקין: לישנא אחרינא כל היכא דתננהו למנחות עשר תנן דעשר מנחות קא חשיב במתניתין לאפוקי מדר׳ שמעון דלשמעיה הוו חדסרי דאיהו עביד ממנחת מאפה תלת דאי בעי להביא י׳ חלות מביא ואי בעי להביא י׳ רקיקין יביא ואי בעי להביא ה׳ חלות וה׳ רקיקין יביא קמ״ל דלא דעשר תנן ואין מביא מחצה חלות ומחצה רקיקין: ונתת עליה שמן. במנחת העומר כתיב ואם תקריב מנחת בכורים וגו׳ ונתת עליה שמן: מנחת שמיני של מלואים דכתיב ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני ה׳ ומנחה בלולה בשמן: שכן עשרון. עומר אין בו אלא עשרון כדכתיב והעומר עשירית האיפה. ומנחת כהנים עשרון. לאפוקי לחם הפנים דהוו כ״ד עשרונים. דכתיב שני עשרונים יהיה החלה האחת: מנחת העומר ומנחת הכהנים הוו חוץ בעזרה של מזבח החיצון. וצורה היינו לינה כלומר דנפסלין בלינה ושעונין הגשה אצל המזבח. ואישים שיש בהן הקטרה לאפוקי לחם הפנים דאינן בחוץ בעזרה אלא בפנים בהיכל ואינו נפסל בצורה בלינה דז׳ ימים היה לן. ואין טעון הגשה אצל המזבח. ואין ממנו הקטרה לאישים: מנהו: שכן ציבורא. עומר ולחם הפנים של צבור הן ובאין חובה. ובאין נמי בטומאה ויש בהן אכילה לכהנים. ויש בהן משום פיגול. דכל דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח יש בו משום פיגול. ובאין נמי בשבת לאפוקי מנחת כהנים דאין בה חד מכל הני: אפילו הכי מסתברא נפש. מסתברא דמרבי׳ מנחת כהנים משום דכתיב (א) ואשתלתא דפרשתא דמנחות תפיש ומסיך להו פרשת מנחת העומר. וכל דנפש הוא [מרבי] כלומר דיחיד כגון מנחת כהנים מרבינא דיחידי במנחת העומר אבל לחם הפנים דציבור לא: מנחת כהנים בלול בלוג שמן כמו מנחת העומר. ועשרון וכולה בחוץ ובאה בגלל עצמה כמו מנחת העומר לאפוקי מנחת נסכים דבאה בב׳ עשרונים ובלול בשמן ג׳ לגין. והיינו טעונה הגשה. והיינו באה אלא בגלל הזבח: כלי. מנחת העומר ומנחת כהנים כלי מקדשן לאפוקי שתי הלחם דתנור מקדשן דלאחר שנאפו מתקדשין. ועצם לאפוקי שתי הלחם דלא באין בגלל עצמן אלא בגלל כבשים ואין מקפיד משתי הלחם כלום.

מה א מיי׳ פי״ב מהל׳ מעה״ק הלכה ז:

מו ב מיי׳ פי״ב שם הלכה ח:

מז ג ד מיי׳ שם הל׳ ו:

מח ה ו מיי׳ שם הל׳ ט:

מט ז מיי׳ שם הל׳ ג ד:

נ ח מיי׳ פ״ה מהלכות תמידין ומוספין הל״ב:

נא ט מיי׳ פ״ב מהלכות מעה״ק הלכה ד:

[ועיין היטב תוס׳ זבחים יא: ד״ה כאן]

[לקמן ס. עג:]

נב י מיי׳ שם הל׳ א:

[לקמן סג:]

נג כ מיי׳ פ״ד מהל׳ תמידין ומוספין הל״ג:

נד ל מ מיי׳ פי״ב מהל׳ מעה״ק הלכה ז:

נה נ מיי׳ שם פי״ב הלכה י:

ז״ק

◆

שיטה מקובצת

א] לא שמן ולא לבונה: ב] דלא מנה״ם דתנו: ג] שיכול והלא דין הוא. רשב״ם לא גרים בשום מקום שניהם לפי שהם מותרים זה את זה. תו״ח: ד] שכן עשרון כלי. פרש״י מנחה טעונה כלי כדדרשינן לקמן את המנחה (ואת העולה ואת המנחה) [ואו״ח שם איתא את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החיצונה מנחה דומיא דחטאת ואשם מה חטאת ואשם] טעונה כלי אף מנחה טעונה כלי וקשה דא״כ שתי הלחם נמי לירבו דהוא אקרי מנחה וב״ח דלא ילפינן מחטאת אלא מנחה הטעונה כלי שרת היינו אותן שטעונות שמן דמדת יבש לא נתקדשה א״כ מנחת כהנים מנלן דבעי כלי הרי עד השתא לא שמעינן דבעי שמן והוא קיימינן לאכוחי תדיך לומר דלא ילפינן מחטאת אלא דבר שממנו לאישים כמו חטאת אבל שתי הלחם אין ממנו לאישים: ה] הסלת. המתנדב: ו] מייתי חס״ד ואח״כ מח״ד ומנחת כהנים. כהן שהתנדב אחת מחמש מנחות הללו חס״ד ואח״כ מח״ד ומנחת כהן משיח הביתן חס״ד ואח״כ מח״ד שעבד כוכבים מתנדב מנחה כדמרבינן מאיש איש לקמן בסוף מנחות חס״ד: ז] דמתני׳ עשר תנן: ח] והך החלות: ט] דתנן בכן בבא אחרת דלקמן ובפ׳ אלו מנחות כך יש ברש״י של מהר״ם ותיבות עוד בבא אחרת דמתני׳ ובפ׳ אלו מנחות שהעו נמחקו: י] ומתניתין לא חשיב אלא בתרתיה: יא] מנחות חס״ד ואח״כ מח״ד מנגא הני מילי. אמנחת נסכים ואלחם הפנים ואשתי הלחם קאי דקא מסיים להו בתרתיה: יב] ללבונה כלומר מנחת שמיני למילואים: יג] ועובד כוכבים תיבות וגרים נמחק: יד] בהיכל חס״ד ואח״כ מח״ד וצורה. כל המנחות נפסלו כו׳ ליום ולילה: טו] יחיד הוא חס״ד ואח״כ מח״ד חובה פטיא. העומר ולחם הפנים: טז] קומץ מתירו: יז] מנחת כהנים. וכל מנחת יחיד דטעונה שמן דכתיב במנחת הסלת ונפש כי תקריב וכתיב בה שמן וסתמא נפש כדרבינן כל מנחת יחיד דטעונה שמן: יח] מנחת נסכים יש ג׳ עשרונים חס״ד ואח״כ מח״ד בלול בלוג בכל המנחות סגי בחד לוג ומנחת נסכים יש ג׳ לגין לעשרון:

א) נלפע״ד דצ״ל משום דנקטלתא דפרשתא דמנחות כתיב וכו׳ וסמיך לה וכו׳.

בפני

הגהות צ״ק [א] [illegible] : [ב] צ״ל מנחות דמתניתין [illegible] : [ג] צ״ל כל היכא דתנן [illegible] : [ד] צ״ל והמתניתין [illegible] : [ה] צ״ל [illegible] : [ו] [illegible] : [ז] [illegible] : [ח] ושהגדי כוכבים וכו׳ :

הגהות הב״ח (א) רש״י ד״ה ליתא [illegible] וכו׳ וה׳ רקיקין ומשום מדין שאר :

נושא

שמן ולבונה - איזו מנחות בדינן ואיזו לא

נושא/מבנה

△ מיעוטים וריבוי הנלמדים מהפסוק ט] מנחת העומר ויקרא ב:טו

מבנה

⌂ ציטוט מהברייתא, שדורשת הפסוק במנחת העומר

△ מיקד הצגות חילופים וקושיות

▽ תשובות

ויקרא ב ונתת עליה שמן ושמת עליה לבונה מנחה היא

* נלע״ד שנקודה זאת מחות שייך לדיון [illegible] מאחר שמנחת כהנים אינן נאכל כלל [illegible]